

Niniejszy dokument stanowi przegląd programu

LIFE i realizowanych w jego ramach

przedsięwzięć w podziale na poszczególne

komponenty w Polsce.

Prezentujemy w nim udane projekty i aktualnie

realizowane inicjatywy, wskazujemy źródła

szczegółowych informacjach o projektach, a w

załączniku podajemy

listę projektów w toku i niedawno zakończonych.

Informacje ogólne

Od chwili uruchomienia programu LIFE przez Komisję Europejską w 1992 r. w Polsce sfinansowano 23 projekty w ramach LIFE I (1992-1996), LIFE II (1996-2000) i LIFE III (2000-2006). Cztery z tych projektów dotyczyły innowacji ekologicznych, piętnaście - ochrony przyrody, jeden - możliwości rozbudowy, a trzy informacji i komunikacji. Ogólna wartość inwestycji zrealizowanych w ramach tych projektów wynosiła 50,4 mln euro, z czego 28,7 mln euro pochodziło ze Wspólnoty Europejskiej.

Budżet bieżącej fazy programu, LIFE+ (2007-2013), dostarczony przez UE wynosi 2,1 mld euro. Obejmuje on trzy komponenty: Natura i bioróżnorodność, Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska oraz Informacja i komunikacja. Począwszy od 2007 r. Komisja będzie ogłaszała jedno zaproszenie do składania propozycji projektów w ramach LIFE+ rocznie. W październiku 2008 r. Komisja zatwierdziła 17 nowych projektów LIFE+ w Polsce: 3 dotyczyły Polityki i zarządzania w zakresie środowiska, 11 - Natury i bioróżnorodności, a 3 poświęcone były Informacji i komunikacji.

Szczegółowe informacje o tych i wszystkich wcześniejszych projektach LIFE realizowanych w Polsce zawierają załączone wykazy.

W latach 2004-2006 (tj. podczas trwania programu LIFE III) komponent "Środowisko" (obecnie zwany "Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska") współfinansował w Polsce jeden projekt.

Celem tego projektu było opracowanie systemu zintegrowanego zarządzania środowiskiem naturalnym dla polskich małych i średnich przedsiębiorstw przy użyciu narzędzia internetowego pod nazwą Environment Manager. Ogólny budżet projektu wyniósł 1 mln euro, z czego 0,5 mln euro pochodziło ze Wspólnoty Europejskiej. Beneficjentem była polska organizacja pozarządowa (Fundacja Partnerstwo dla Środowiska). Realizacja projektu trwała 36 miesięcy (od stycznia 2004 r. do grudnia 2006 r.). Więcej informacji na temat tego zakończony sukcesem programu podajemy w ramce obok.

Obecnie w Polsce realizowane są trzy projekty w ramach Polityki i zarządzania w zakresie środowiska LIFE+. Jego budżet wynosi 2,9 mln euro, z czego 1,3 mln euro zapewnia UE. Celem projektu zrealizowanego przez jedną ze społeczności lokalnych, Gniezno, była rekultywacja jezior w Gnieźnie poprzez dezaktywację fosforu zawartego w osadach dennych przy użyciu koagulantów. Beneficjentem jest gmina. Projekt zakończył się w listopadzie 2010 r., po 22 miesiącach prac. Inny projekt, trwający 60 miesięcy i prowadzony przez Uniwersytet Łódzki, będzie wykorzystywał ekohydrologię, w celu odbudowania zbiorników wodnych w Arturówku, które są obiektem rekreacyjnym dla mieszkańców woj. łódzkiego. Trzeci projekt, który jest wprowadzany przez warszawski regionalny zarząd ds. wody i ma trwać 60 miesięcy ma na celu ograniczenie zanieczyszczenia w korycie Pilicy w środkowej Polsce. Projekt będzie wykorzystywał finansowo wydajne metody ekohydrologiczne, które pozwolą osiągnąć dobrą klasę ekologiczną wody w Zalewie Sulejowskim.

Zintegrowane zarządzanie środowiskiem naturalnym dla polskich małych i średnich przedsiębiorstw przy użyciu narzędzia internetowego (Environment Manager) LIFE04/ENV/PL/000673

Najważniejszym efektem tego projektu jest operacyjna wersja narzędzia internetowego Environment Manager (www.eko-spec.pl), które obecnie poddaje weryfikacji i testom 348 MSP uczestniczących w Programie Czystego Biznesu (początkowo planowano udział 250 firm). Narzędzia tego używali początkowo tylko uczestnicy Programu Czystego Biznesu biorący udział w projekcie LIFE, ale od września 2006 r. stało się ono dostępne dla wszystkich chętnych firm i organizacji. Przygotowano również angielską wersję narzędzia. Jest ona dostępna w Internecie dla przedsiębiorstw, organów władz i organizacji pozarządowych w innych państwach członkowskich UE. Environment Manager to narzędzie internetowe służące do zarządzania i udostępniania informacji, dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie rozwiązywania problemów małych i średnich przedsiębiorstw związanych ze środowiskiem naturalnym.

Szczegółowe informacje na stronie <http://www.eko-spec.pl>

Natura i bioróżnorodność

W latach 2004-2008 (tj. podczas trwania programu LIFE III) komponent "Natura" programu LIFE (obecnie zwany "Natura i bioróżnorodność") współfinansował w Polsce cztery projekty. Ogólna wartość inwestycji zrealizowanych w ramach tych projektów wynosiła 9 mln euro, z czego 6,4 mln euro pochodziło ze Wspólnoty Europejskiej.

Dwa z tych projektów miały na celu zachowanie gatunków (wodniczki i żubra), a dwa – ratowanie ekosystemów (wysokich torfowisk na Pomorzu i stanowisk rzadkich motyli podmokłych, półnaturalnych łąk). Średni czas ich trwania wynosił 46 miesięcy. Trzy z tych projektów zrealizowały organizacje pozarządowe, a jeden – instytut badawczy.

W Polsce rozpoczęto jedenaście programów w ramach komponentu LIFE+ Natura i bioróżnorodność. Stanowi to inwestycję o całkowitej wartości 30,1 mln euro, z czego 17,3 mln euro zapewnia Unia Europejska. Projekty skupiają się na zachowaniu i odbudowie naturalnych siedlisk (murawy kserotermiczne, śródłądowe murawy napiaskowe, wydmy śródłądowe z murawami szczytliwej siewy i mietlicy) i gatunków (ptactwo wodne, orlik krzykliwy i orlik grubodzioby, brodzce, mewy i rybitwy), włączając obniżenie ryzyka śmiertelności związanej z kontaktem z liniami napięcia. Beneficjentami są regionalne i lokalne władze, parki, organizacje pozarządowe oraz jeden instytut badawczy. Szacowany czas trwania projektów to od 36 do 76 miesięcy, ze średnią wynoszącą 36-48 miesięcy.

Projekt opisany w ramce obok jest przykładem udanej realizacji projektu LIFE w Polsce.

Ochrona wysokich torfowisk nadbałtyckich na Pomorzu (PLBALBOGS) LIFE04/NAT/PL/000208

Projekt ten (pierwszy projekt LIFE Natura w Polsce) odniósł wielki sukces. Działania zmierzające do odtworzenia ekosystemu, w tym zamknięcie 724 punktów odwadniających, budowa 4 km rowów oraz wycinka drzew na 13 torfowiskach (ok. 720 ha) przyniosły zamierzony skutek. Poziom wody w 17 miejscach znacznie się podniósł, choć niezbędny jest nieustanny monitoring. Będzie on prowadzony w celu oceny ostatecznego efektu prac nad odtworzeniem tego ekosystemu.

W wyniku działań realizowanych w ramach projektu utworzono 13 nowych obszarów chronionych o znaczeniu krajowym, w tym dziesięć nowych rezerwatów przyrody, czyli terenów poświęconych wyłącznie ochronie przyrody. Oprócz realizacji początkowych celów projekt przyczynił się znacznie do rozszerzenia sieci Natura 2000 w Polsce. Zanim zakończono realizację projektu, 22 z 23 miejsc wpisano na listę miejsc objętych siecią Natura 2000 w Polsce, a 15 z nich jest obecnie wpisywanych na listę w wyniku realizacji projektu.

Szczegółowe informacje na stronie <http://kp.org.pl/plbaltbogs/>

Celem projektów finansowanych z tego komponentu LIFE+ jest propagowanie informacji oraz podnoszenie kwestii związanych ze środowiskiem. Projekty te zapewniają także szkolenia i budowę świadomości w zakresie zapobiegania pożarom lasów.

W Polsce istnieją trzy projekty współfinansowane z tego komponentu LIFE+. Całkowity koszt inwestycji to 5,3 mln euro, z czego 2,5 mln euro zapewnia Unia. Dwa z tych projektów będą wprowadzone przez Lasy Państwowe i będą miały na celu obniżenie ryzyka pożarów lasów, spowodowanych działalnością ludzką, a także podniesienie świadomości w zakresie przeciwdziałania pożarom lasów wśród mieszkańców obszarów wiejskich, a także osób rekreujących się na terenach leśnych. Projekty te będą trwać przez 36 i 30 miesięcy. Celem trzeciego z tych projektów, prowadzonego przez Instytut Zrównoważonego Rozwoju, jest podniesienie świadomości w zakresie zmian klimatu pośród liderów szczebla powiatowego, a także stymulowanie inicjatyw popierających praktyczne miejscowe środki dążące do zminimalizowania i adaptacji zmian klimatycznych. Projekt ten będzie prowadzony przez 60 miesięcy.

W ramce obok zaprezentowano streszczenie trwającego projektu w ramach LIFE+ Informacja i komunikacja. Kolejne informacje (w tym wyniki) przedstawione zostaną we właściwym czasie.

Požary lasów i przyroda – zwiększanie świadomości społeczeństw wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów (FORESTFIRE) LIFE08/INF/PL/000523

Ten projekt ma na celu zwiększenie świadomości i wiedzy na temat zagrożeń, jakie wynikają z pożarów, a także sposobów ich zapobiegania wśród mieszkańców obszarów wiejskich i społeczeństwa ogółem, zwłaszcza osób, które wykorzystują lasy w celach rekreacyjnych.

W ramach projektu zasponsorowanych będzie pięć audycji radiowych (każda po 30 sekund), pięć artykułów oraz trzy pełnostronicowe reklamy na temat zagrożeń wynikających z pożarów lasów oraz sposobów zapobiegania im. Zostanie także stworzony film dokumentalny na temat wpływu pożarów na bioróżnorodność, zwłaszcza na gatunki zagrożone wyginięciem oraz siedliska naturalne. Powstaną także dwa filmy edukacyjne o skutkach wypalania traw oraz bezpiecznego wypoczynku na terenach leśnych. W końcu, w ramach projektu, wśród społeczności lokalnych oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych rozdyskrebowane będą materiały promocyjne, zorganizowane zostaną też spotkania prowadzone przez ochotniczą straż pożarną.

Wynikiem tych działań będzie spadek liczby pożarów o 30% do roku 2012 w odniesieniu do średniej ich liczby w latach 2005-2009.

Szczegółowe informacje na stronie:
http://www.lasy.gov.pl/dokumenty/in_english/in_english/o_nas/programy-unijne/ogien-w-lesie-a-przyroda

Gdzie można znaleźć szczegółowe informacje o programie LIFE i projektach realizowanych w jego ramach?

Na stronie internetowej programu LIFE

Strona internetowa programu LIFE zawiera wiele informacji o programie: <http://ec.europa.eu/life/>

W bazie danych projektów programu LIFE

Szczegółowe informacje o projektach LIFE realizowanych w Polsce i nie tylko zawiera internetowa baza danych programu LIFE.

<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Ta łatwa w użyciu baza danych to wiarygodne źródło informacji o wszystkich aktualnych i zakończonych projektach LIFE. Zawiera ona również informacje o beneficjentach, ich dane kontaktowe i odsyłacze do stron internetowych projektów.

W Krajowym Punkcie Kontaktowym w Polsce

Narodowy Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej

Nazwisko: Andrzej MUTER

Adres: ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa

Tel. +48 22 459 05 43

Faks +48 22 459 07 07

e-mail A.Muter@nfosigw.gov.pl

Strona internetowa:

http://www.ekoportal.pl/jetspeed/portal/portal/Fundusze_Ue/LIFE

Więcej informacji o polskich Krajowych Priorytetach Rocznych na 2010 r. można znaleźć na stronie

http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifepius2010/call/documents/nap_poland2010.pdf

Najnowsze projekty dotyczące Polityki i zarządzania w zakresie środowiska w Polsce				
Tytuł projektu	Numer projektu	Strona internetowa	Kliknij na ikonę, aby zapoznać się ze streszczeniem projektu	Okres realizacji
Zintegrowane zarządzanie środowiskowe dla polskich małych i średnich przedsiębiorstw poprzez internetowe narzędzie zarządzania środowiskiem (Environment Manager)	LIFE04 ENV/PL/000673	http://www.eko-spec.pl		01/2004-> 12/2006
Rekultywacja jezior Jelonek i Winiary w Gnieźnie poprzez dezaktywację fosforu zawartego w osadach dennych (Rekultywacja jeziora w Gnieźnie)	LIFE07 ENV/PL/000605	http://gniezno.eu/strona32waf435ge/index.php?option=com_content&task=view&id=2587		02/2009-> 11/2010
Ekohydrologiczna rekultywacja zbiorników rekreacyjnych „Arturówek” (Łódź) jako modelowe podejście do rekultywacji zbiorników miejskich (EH-REK)	LIFE08 ENV/PL/000517	Nie dotyczy		01/2010-> 12/2014
EKOtony dla Redukcji zanieczyszczeń Obszarowych (EKOROB)	LIFE08 ENV/PL/000519	http://www.erce.unesco.lodz.pl/index.php?id=122&lev=1&t=2&nid=76		01/2010-> 12/2014

Najnowsze projekty dotyczące Natury i bioróżnorodności w Polsce				
Tytuł projektu	Numer projektu	Strona internetowa	Kliknij na ikonę, aby zapoznać się ze streszczeniem projektu	Okres realizacji
Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu (PLBALTBOGS)	LIFE04 NAT/PL/000208	http://www.kp.org.pl/plbaltbogs/		11/2004 -> 10/2008
Ochrona wodniczki w Polsce i Niemczech (Aquatic Warbler Project)	LIFE05 NAT/PL/000101	http://www.wodniczka.pl		02/2005 -> 05/2010
Ochrona i poprawa stanu stanowisk rzadkich motyli podmokłych łąk półnaturalnych (Wetlands Butterflies)	LIFE06 NAT/PL/000100	http://www.rec.org.pl/life/english_version/		08/2006 -> 03/2010
Ochrona żubra w Puszczy Białowieskiej (BISON-LAND)	LIFE06 NAT/PL/000105	http://www.krainazubra.pl/		10/2006 -> 09/2010
Przywrócenie populacji orlika krzykliwego na wybranych terenach Natura 2000 (LIFE AQUILA)	LIFE08 NAT/PL/000510	Nie dotyczy		01/2010 -> 12/2014
Zabezpieczenie populacji orlika grubodziobego w Polsce: przygotowanie Narodowego Planu Działania i zabezpieczenie pierwotnego siedliska (AQC Plan)	LIFE08 NAT/PL/000511	http://www.ptakipolskie.pl/nasze_dzialania.php?id=66		01/2010 -> 06/2013
Zabezpieczenie i odbudowa murawy kserotermicznej w Polsce – teoria i praktyka (Xeric Grasslands)	LIFE08 NAT/PL/000513	Nie dotyczy		01/2010 -> 12/2013
Ochrona populacji bociana białego na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska (ochrona bociana białego)	LIFE09 NAT/PL/000253	Nie dotyczy		01/2011 -> 12/2013

Restytucja i utrzymanie siedlisk lęgowych ptaków wodnych i błotnych (Ograniczenie sukcesji)	LIFE09 NAT/PL/000254	Nie dotyczy		11/2010 → 12/2013
Aktywna ochrona ptaków wodnych i błotnych na terenie Polderu Północnego w Parku Narodowym "Ujście Warty" poprzez poprawę warunków wodnych siedlisk lęgowych oraz miejsc żerowania i odpoczynku w czasie migracji i zimowania. Bagna są Dobre! Etap 2 (Bagna są Dobre!)	LIFE09 NAT/PL/000257	Nie dotyczy		01/2011 → 06/2014
Renaturyzacja sieci hydrograficznej w Basenie Środkowym Doliny Biebrzy (Renaturyzacja)	LIFE09 NAT/PL/000258	Nie dotyczy		09/2010 → 12/2016
Czynna ochrona kompleksu priorytetowych siedlisk napiaskowych (6120, 2330) w obszarze Natura 2000 na Pustyni Błędowskiej (Pustynia Błędowska)	LIFE09 NAT/PL/000259	Nie dotyczy		01/2011 → 11/2014
Umożliwienie wodniczce (Acrocephalus paludicola) gospodarowanie siedliskiem poprzez trwały system wykorzystania biomasy (Biomass use for Aquatic Warbler)	LIFE09 NAT/PL/000260	Nie dotyczy		09/2010 → 08/2014
Ochrona ptaków wodnych i błotnych w pięciu Parkach Narodowych - odtwarzanie siedlisk i ograniczenie wpływu inwazyjnych gatunków (Polskie Ostoje Ptaków)	LIFE09 NAT/PL/000263	Nie dotyczy		01/2011 → 12/2014
Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej (wislawarszawska.pl)	LIFE09 NAT/PL/000264	Nie dotyczy		01/2011 → 09/2014

Najnowsze projekty Informacja i komunikacja w Polsce

Tytuł projektu	Numer projektu	Strona internetowa	Kliknij na ikonę, aby zapoznać się ze streszczeniem projektu	Okres realizacji
Ogień w lesie a przyroda - podniesienie świadomości mieszkańców terenów wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów (FORESTFIRE)	LIFE08 INF_PL_000523	http://www.lasy.gov.pl/dokumenty/in_english/in-english/o_nas/programy-uniijne/ogien-w-lesie-a-przyroda		01/2010 → 12/2012
Ogień w lesie a przyroda II – drugi etap kampanii informującej społeczeństwo o zagrożeniu pożarowym w lasach (FORESTFIRE II)	LIFE09 INF_PL_000275	Nie dotyczy		10/2010 → 03/2013
Dobry klimat dla powiatów (DOKLIP)	LIFE09 INF_PL_000283	Nie dotyczy		09/2010 → 08/2015